

Виенско дружеството
за изкуство в публичното пространство
„Kunst im öffentlichen Raum GmbH“

Изкуство в публичното пространство/Изкуството в строителството – начини на финансиране

- Принципно съществуват различни възможности за финансиране и форми на изкуството в публичното пространство и на това в строителството.
- В Цюрих и Мюнхен тази дейност е уредена с решение на градския съвет, което регламентира финансирането на изкуството в публичното пространство и на това в строителството.
- В Цюрих се отделя 1% от сумата за финансиране на градоустройствени програми, а в Мюнхен до 2% от всеки комунален проект или сграда, макс. € 500.000.-.
- В областите Долна Австрия, Горна Австрия и Тирол тази дейност е уредена в Закона за насърчаване на културата.
- В Долна Австрия се отделят общо 1 мил. евро за двете дейности, в Горна Австрия за ИПП (изкуство в публичното пространство, бел. ред.) се отделя 1,5% от сумата за строителство на всички високи сгради за 5 години напред в областта на ИПП, в Каринтия за ИПП и ИС (изкуство в строителството, бел. ред.) най-малко 1% от сумата за високо строителство, а в Тирол за ИС – 1% от стойността на строителните проекти на областта и за ИС годишно 80.000.-.
- В Залцбург е създаден фонд за насърчаване на ИПП и ИС; финансират се само строителни проекти в областта, които се преимат за целесъобразни.
- Федерацията прилага доброволно ИС чрез Федералното дружество за недвижими имоти (BIG), и там, където е целесъобразно.
- Общинският съвет на град Виена отпуска с решение годишна субсидия, като начина на разпределение се определя и решава от три различни бранша: бранша за култура и икономика, този за жилищно строителство, жизнена среда и обновяване на градската среда и бранша за градоустройство, транспорт, защита на климата, енергийно планиране и граждански организации в областта на културата, градоустройството и жилищната среда. Бюджетът на проекта е около € 800.000.

Изкуство в публичното пространство/Изкуството в строителството - структури

- В областта Щирия е създаден Институтът за изкуство в публичното пространство, който се намира в музея Йоханеум и разполага с годишен бюджет за проекти от € 350 000.
- В Долна Австрия дейността е обособена като отдел към областната управа.
- В Цюрих е създадена работна група , чиито членове са както представители на градската управа, така и външни лица, които посредничат между културния отдел, службата по високо строителство (ИПП) и службата по подземно строителство (ИС) и инциират проекти.
- В Мюнхен комисията „Quivid“ е обособена към Агенцията по строителство, която се грижи за проектите.
- Централата на фонда в Залцбург е обособена към отдела за високо строителство.
- В Тирол ИПП се координира и насърчава от тиролското Дружество за култура, а проектите по ИС – от жури към стротелния отедел.
- В Каринтия решенията се взимат от Комисията по културата на областното правителство и нейните специализирани звена.
- Подобна комисия на културата има и в Хамбург, която е обособена към службата за култура и медии.

Структура на дружеството за изкуство в публичното пространство (KÖR GmbH)

- Както вече бе споменато, дружеството разполага с годишна субсидия , осигурена от 3 различни бизнес бранша/групи.
- През 2004 година по съвместна инициатива от звената за култура, градоустройство и жилищна среда бе създаден „Фондът за изкуство в публичното пространство“, който бе обособен към Виенския център за наука
- През 2007 фондът бе трансформиран в ООД и преобразуван като дъщерно дружество към изложбения център Кунстхале
- От 2012 KÖR GmbH е самостоятелно дружество със 100% собственост в град Виена , обособено към МА 7 – Култура
- Екипът на дружеството - отговорен за администрацията и управлението – е в състав от 3-ма служители, ръководство, продуктово ръководство и един помощник асистент.
- В Управителния съвет, който се състои от представители на трите бизнес бранша, се обсъждат стратегически и пространствени по своето съдържание проекти, върху които да се акцентира.
- Творческите решения се взимат от независимо петчленно жури, което се избира за срок от 3 години и в чийто състав влизат 3 национални и 2 международни служители. Винаги присъства и човек на изкуството, освен това един архитект, членове на комисии в публични органи, ръководители на специфични служби и организации.
- Журито решава кои творци да покани директно за участие в конкурси или за работа по специални временни преокти.
- Задачата на дружеството е да оживи и насити публичното пространство на град Виена с постоянни и временни творчески проекти.

Принципи на Виенското дружество за изкуство в публичното пространство

- Целта е да се съхрани идентичността на града , да се модернизират отделните градски квартали и да се съживи функцията на публичното пространство като агора - като място за общественополитическия и културния дебат.
- За целта дружеството разработва творчески проекти, възлага тяхното изпълнение на отделни творци, насърчава творческите конкурси за проекти в публичното пространство, раздава субсидии на творци или изпълнители на проекти и така реализира свързаните с това дейности (симпозиуми, публикации, програми за посредничество и т.н.).
- Дружеството е компетентно също така по всички въпроси, свързани с публичното пространство и посредници между отделни лица и Виенските общини.
- Съществува възможност да се инициират активно проекти и да се изградят сътрудничества между отделните градски райони и компании.
- Дружеството е също и център за насърчаване, като в него 3 пъти годишно има възможност да се внесат проекти и да се кандидатства за финансиране.
- Разглеждат се около 40 проекта на всяка насрочена дата – внасяне и координиране на проекти
- Близо 15-20 проекта се реализират и насърчават годишно.

Изкуство в публичното пространство – процедури и процеси

Избор на обектите на изкуството

- Временно инициирани проекти могат да бъдат възложени директно без конкурс.
- За постоянни проекти се провеждат конкурси със специално назначени изборни комисии – 50% от членовете, имащи право на глас, са от творческите среди - като процедурите са под формата на конкурси с покана за участие, международни и едностепенни.
- Откритите обществени поръчки за постоянни проекти не се считат за подходящи поради качеството и трудоемкостта. А на участниците не може да бъде изплатено обезщетение за вложения труд.
- При внесените проекти бенефициентите на субсидията отговарят за организацията на проекта, необходимото внасяне на документацията, получаването на разрешителни и застраховки.

Избор на място

- При субсидирани проекти вносителят решава/предлага мястото, на което иска да реализира проекта.
- При инициирани проекти мястото се избира от дружеството.
- При съвместни проекти с районите или партньори обикновено се правят предложения.
- Проекти, възложени от града, или са обвързани с мястото, или се намират съвместно.

Проекти на дружеството за изкуство в публичното пространство

- От 15-20 проекта годишно близо 85% са временни, а останалите постоянни.
- Голяма пречка при постоянните проекти е на един по-късен етап да се намери собственик или стопанин. Това не е задължение на творците. Дружеството не може да поеме този ангажимент поради своята структура и финансиране, и затова е необходимо да се намерят един или няколко общинари в градската управа на Виена, които да поемат тази дейност преди стартирането на проекта. Най-лесно се намират такива, когато става дума за паметници на културата
- Вносителите на проекта нямат ограничения по отношение на съдържанието и мястото и могат да внесат всичко, което желаят.
- Няма процентно заложено разпределение на стила, може да бъде всичко: проява, инсталация за звук и светлина, в областта на скулптурата, интерактивна проява или паметник.
- С малки и големи инвестиции, с публично и урбанизирано изкуство, границите се размиват, като изкуството в стрителството плавно се слива с изкуството в публичното пространство.
- Няма процентно заложен критерии дали творците да бъдат австрийци или чужденци – няма и ограничение на възрастта. Всичко зависи от проекта.

Изкуство в публичното пространство – съдържание и комуникация

- Целта е да се разшири и да се върне публичното пространство на неговите ползватели – а потребностите във Виена растат с всеки изминал ден.
- Изкуството трябва да е достъпно и разбираемо за всички, да повишава качеството на живот.
- Проектите трябва да бъдат реализирани по начин, който ги прави достъпни в публичното пространство на град Виена, където всеки може да се докосне изкуството безплатно.
- Допълнителен положителен момент: по правило изкуството в публичното пространство се ползва с уважение, на творбите се отдава необходимата почит, вандализмът намалява.
- Дружеството не приема изкуството в публичното пространство като декор, а като предложение за вникване в съдържания и радикални естетически възгледи, както и като символично обозначаване на територии, в които досега е липсвала културната ориентация – и така допринася за осъзнаване на идентичността
- ИПП може да насочи вниманието към определени теми, представляващи обществен интерес, да насърчава мисленето, да поражда дискусии и диалог, да направи качествена оценка на оживлението на градската жизнена среда и да участва стратегически в градоустройственото проектиране.
- Изкуството в публичното пространство може да поеме функцията на паметник на културата.

Изкуство в публичното пространство – съдържание и комуникация

- Историческо политически теми като „100 години ден на жената“ се третират аналогично на тези, свързани с шума или динамиката на градския живот, нарастващата тривиална култура и човешкото самонадценяване, но и тези, представляващи обществен интерес, като глобализацията, миграцията, масовият туризъм. Въпросът за ролята на парите и тяхното справедливо разпределение също са във фокуса на работата на творците.
- Характерна особеност на културните обекти в публичното пространство е спецификата на населеното място. По този начин се изменя обкръжаващата среда и се въздейства върху самия проект.
- Създават се нови ситуации, пространства, нива на комуникация, с нещо, което преди това не е съществувало, което може да въздейства на емоционално ниво.
- Де факто само така, помежду другото, се създават нови пространства – пространства за размисъл, за действие, изпълнени със спомени, със събития, с места за сядане, политически места и места за хора с неортодоксална сексуална ориентация и представители на феминизма, както и социален, естествен и изкуствен ландшафт
- Изкуството в публичното пространство може да зарежда местата, да пише нови истории и да пише история. От историята, чрез комуникация и дискусии се ражда новото, различното.
- Изкуството в публичното пространство може и трябва да бъде разглеждано като подходящ инструмент за градоустройствена политика, напр. изграждане на мрежата на градския транспорт (метро).

Изкуство в публичното пространство – съдържание и комуникация

- Планираните **зони за разширяване на града** се разглеждат като възможни места за творческа изява, за да може на ранен етап да бъдат активно включени в оформлението на публичното пространство.
- Поради това, наред с традиционните задачи, дружеството се заема с въпросите, свързани със свободата на действие в застроените територии – с изкуство в градоустройственото развитие.
- При развитието на градската среда прави впечатление плътното застрояване. Актуалните цени на недвижимите имоти и нарастващите жилищни нужди водят до това, че още преди началото на строителството всички терени са планирани и почти няма свободно пространство за желания, потребности и алтернативно мислене, които като цяло се базират на новосъздадени концепции.
- Възможностите на бъдещите жители сами да участват в оформлението на обкръжаващата ги среда са равни почти на нула. Дори и за творческо оформление и друг обществен ангажимент сякаш липсва пространство.
- **Младежката ориентация на дружеството** възникна поради факта, че за деца и възрастни се предлагаха голям брой различни творчески и културни мероприятия – дори в публичното пространство – но не и специално за младежи на възраст между 14 и 25 години.
- За младежите публичното пространство крие потенциал за развитие, което е добре да се използва чрез творчески проекти.
- Като най-подходящи публични пространства, които отчитат потребностите на младежите, журито определи онези, които приканват към престой и прекарване на свободното време.
- Освен това трябва да се отговори на желанието за активно оформление и социално сътрудничество.

Изкуство в публичното пространство – съдържание и комуникация

Работата на дружеството се документира чрез публикации и брошури.

- Брошура с постоянните проекти се разпространява безплатно в града.
- На място при проектите винаги се поставя информационна табела с текст на немски и английски, както и данни за уеб страницата.
- На уеб страницата има прегледна база данни с подробна информация на немски и английски език.
- Проектите се разпространяват чрез информационен бюлетин и съобщения в пресата.
- Откриванията на проектите са достъпни за всеки.
- Мероприятията във връзка със специални проекти се провеждат според конкретния случай.
- Управата на районите също се включва и бива канена в комуникацията.
- Предприема се и сътрудничество с университетите и с други институции и компании - напр. с градския транспорт на Виена и Австрийските железници, партньорите и управленията за общинска жилищна собственост.
- Предлагат се турове във връзка с определени теми, проекти или райони, които могат да се заявяват предварително.
- За въпроси и допълнителна информация офисът на дружеството е винаги на разположение.

Изкуство в публичното пространство

Какво е публично пространство?

- Публичното пространство е комплексно понятие с множество значения. То обхваща както физическите аспекти по смисъла на конкретни площи, улици, паркове и т.н, така и местата, които са еднакво достъпни за всички хора и могат да бъдат оформяни от тях.
- Публични пространства има във всички култури, те не се ограничават само до градовете.
- Към дефиницията на § 1, ал. 1 от Закона за движение по пътищата може да добави, че дадено пространство е тогава публично, когато може да бъде използвано от всеки при едни и същи условия. Същото важи и за достъпа до публичните пространства. Те трябва да бъдат достъпни за всички физически лица без ограничение, докато спазват правилата за поведение на обществени места.

Благодаря за вниманието!

